

Pia Lehmusvuori, ministeri Anttilan erityisasiantuntija, maa- ja metsätalousministeriö:

Tulo- ja kannattavuustyöryhmän työ etenee

Maatalouden tulo- ja kannattavuustyöryhmän ehdotuksia maatalouden verojen keventämisestä on päätetty toteuttaa. Ryhmä etsii myös jatkossa keinoja maatalouden kannattavuuden parantamiseen.

Pääministeri Matti Vanhasen toisen hallituksen hallitusohjelmaan on kirjattu tavoite aktiivivilojen toiminnan kannattavuuden turvaamisesta ja maatalousyrittäjien nousevasta tulokehityksestä. Tavoitteet eivät toteudu itsestään, vaan ne vaativat työtä monella rintamalla. Tuottajahintoihin valtiovalta ei enää voi vaikuttaa menneiden vuosikymmenien tapaan. Valtio voi sen sijaan vaikuttaa tukipolitiikkaan ja tiettyihin kustannuksiin, kuten veroihin. Esimerkiksi kansallisen tuen tasot ja tuen kohdentuminen päätetään vuosittain - EU:n sallimien rajojen puitteissa - tuottajajärjestöjen MTK:n ja ruotsinkielisen SLC:n kanssa.

Maatalouden kannattavuutta parantavia toimia etsitään maa- ja metsätalousmi-

nisteri Sirkka-Liisa Anttilan vetämässä maatalouden tulo- ja kannattavuustyöryhmässä. Ryhmässä ovat edustettuna monipuolisesti elintarvikeketjun eri osapuolet. Siinä on jäseniä tuottajajärjestöistä ja hallinnosta. Siihen kuuluu myös kansanedustajia sekä tutkimuksen, elintarviketeollisuuden ja maatalouskaupan toimijoita. Alatyöryhmässä on näiden tahojen lisäksi jäsenet maatalousneuvonnan ja päivittäistavarakaupan järjestöistä.

Veroehdotuksia toteutetaan

Tulo- ja kannattavuusryhmä on esittänyt useita maatalouden veroja alentavia toimia. Hallitus on päättänyt toteuttaa monet näistä ehdotuk-

sista. Polttoöljyn energiaveron palautusta korotetaan ja maatalous siirretään samaan sähköveroluokkaan teollisuuden kanssa. Lisäksi hallitus on päättänyt tammikuun elvytysbudjetin yhteydessä korottaa energiaveron palautusta tätäkin enemmän. Tällä korvataan maataloudelle se, että Kela-maksun poisto ei hyödytä maatalouselinkeinoa.

Pienituloisempien elinkeinonharjoittajien verorasitus kevenee. Jatkossa he voivat halutessaan luopua verotuksen pääomatulovero-osuudesta. Nykyisin maatalousyrittäjät maksavat pääomaveroa joko 10 tai 20 prosenttia maatilayrityksen nettovarallisuudesta. Pienituloisemmilla yrittäjillä ansiotuloverotus muodostuu kevyemmäksi kuin pääomatuloverotus. Tämä on ryhmän mielestä erittäin tärkeä muutos.

Esitys pellon myyntivoitoveron määräaikaisesta poistamisesta on otettu valmisteluun ryhmän esitykses-

tä. Valtionvarainministeriön mukaan ehdotukselle on saatava EU:n komission hyväksyntä ennen kuin se voidaan toimeenpanna. Jos komissio hyväksyy esityksen, verovapaus olisi voimassa tänä ja ensi vuonna. Voimaantuloajankohta riippuisi EU:n komission päätöksestä. Määräaikainen verovapaus edistäisi peltojen siirtymistä aktiivista maataloustuotantoa harjoittavien omistukseen. Tutkimustieto osoittaa, että omistuksessa olevien peltojen tuotokyvystä huolehditaan paremmin kuin vuokrateltojen. Tällä on suuri merkitys maatalouden tuottavuudelle ja myös kansantaloudelle.

Rakennekehitykseen lisävaroja

Tulo- ja kannattavuustyöryhmä on kantanut huolta maatalouden rakennetukivarojen riittävydestä. Investointi- ja aloittamistukiin lisätään tällä hallituskaudella yhteensä

Kuva: Plugti Oy

noin 230 milj. euroa, mikä on huomattavasti enemmän kuin aiemmin. Investoinnit ovat elintärkeitä maatalouden tuottavuuden kasvulle. Sitä edistävät myös tilusjärjestelyt, joiden määrärahoja on lisätty.

Työryhmän ehdotuksesta maa- ja metsätalousministeriö päätti viime vuoden lopulla, että valtionlainojen korkovapauden myöntämisalaa laajennetaan. Tähän asti valtionlainoille on voinut saada määräaikaisen korkovapauden mm. tulipalosta tai perheenjäsenen kuolemasta tai sairaustapauksesta aiheutuneiden tilapäisten maksuvaikeuksien vuoksi. Korkovapauden perusteluksi käy myös tilalla harjoitetun tuotannon poikkeuksellisen huono kannattavuus, markkinamuutoksesta johtuva yllättävä tuotannon sopeuttamistai muutostarve ja kotieläintaudeista johtuvat sekä muut vastaavat tilapäisiin taloudellisiin vaikeuksiin johtaneet syyt. Tämä muutos helpottaa tilapäisissä maksuvaikeuksissa olevien maatalousyrittäjien asemaa.

Tulo- ja kannattavuusryhmä on pohtinut tuotantoa voimakkaasti kehittäneiden, investoineiden tilojen asemaa. Esimerkiksi 1990-luvulla käytössä olleiden sopeuttamisvähennyksen ja vakauttamislainan tapaisten järjestelmien käyttöönottoa selvitettiin. Nykyisten EU-säädösten mukaan käyttöönotto olisi vaatinut koko sektorin tuotantokapasiteetin vähentämistä. Lisäksi uusinvestointeja ei olisi saanut tukea seuraavan viiden vuoden aikana. Koska rakennekehityksen edistäminen on kuitenkin ehdottoman tärkeää, tulo- ja kannattavuusryhmä katsoi yksimielisesti, että tällaisen järjestelmän toteuttaminen ei ole järkevää.

Sen sijaan toteuttamiskelpoisempi, investoineita tiloja auttava keino voisi olla mah-

Kuva: www.futureimagebank.com

dollisuus ottaa huomioon ve-loista vain puolet maatalouden nettovarallisuutta laskettaessa. Jotta toimenpidettä ei katsottaisi EU-säädösten vastaiseksi maatalouden valtiontueksi, se tulisi ulottaa myös muihin elinkeinonharjoittajiin. Parhailtaan lasketaan, mitkä olisivat toimenpiteen vaikutukset maatalousyrittäjille ja toisaalta verovaikutukset valtion taloudelle. Tämän jälkeen päätetään, ehdotaanko toimenpidettä toteuttavaksi.

Kilpailulainsäädännön toimivuudesta on ryhmässä keskusteltu useita kertoja. Aika tälle keskustelulle on ollut mitä parhain, koska ehdotus uudeksi kilpailulaiksi annetaan eduskunnalle tänä vuonna. Maa- ja metsätalousministeriö otti ryhmän näkemykset huomioon työvoima- ja elinkeinoministe-

riölle kilpailulaista antamasaan lausunnossa. Siinä korostettiin mm. tuottajien osto- ja myyntiyhteistyön mahdollisuuksien tärkeyttä sekä pienten elintarvikeyritysten tuotteiden markkinoillepääsyn merkitystä.

Työ jatkuu

Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen viimeimpien arvioiden mukaan maatalouden kannattavuus oli vuonna 2008 parempi kuin mitä aiemmin arvioitiin. Kannattavuuskerroin olisi arviolta 0,54. Tämä merkitsee sitä, että yrittäjä saavuttaisi noin puolet oman työn tuntipalkkavaatimuksestaan ja oman pääoman korkovaatimuksestaan. Kannattavuus näyttäisi tämän arvion mukaan olevan parempi kuin vuosina

2003-2006. Tuotantosuunnitaiset ja tilakohtaiset erot ovat kuitenkin suuria. On selvää, että kannattavuuskertoimen tulisi olla yhden kieppeillä, eikä 0,54:ää voida pitää tyydyttävänä tuloksena.

Maatalousyrittäjät ovat pohtineet tilansa tuotannon tehostamista ja kustannusten karsintaa kautta aikojen - jos mahdollista viime vuosina varmasti entistäkin tarkokkaammin. Tilatason ratkaisulla on merkittävä rooli kannattavuuden parantamisessa. Myös tulo- ja kannattavuustyöryhmässä jatketaan kustannusten karsimiseen tähtävien toimien etsimistä ja selvittämistä. Yhtä kannattavuuden huippulukemiin nostavaa keinoa ei ole, mutta yksittäisten toimien yhteisvaikutuksella on merkitystä.